

Cent anys de vida política a Granollers i al Vallès Oriental

Ponències
Anuari del
Centre d'Estudis
de Granollers
1997

107

Les efemèrides i les commemoracions (com ara els cent anys del «desastre» colonial de 1898) són, per als historiadors, una ocasió propícia per a donar a conèixer les seves investigacions, però també en poden estimular d'altres. En acostar-nos al final del segle XX, el propòsit de fer balanç pot ésser molt saludable també a nivell historiogràfic. Aquest és l'objectiu del treball enunciat amb el títol que precedeix aquestes ratlles i que hem començat a endegar des de l'Àrea d'Història Contemporània del Museu de Granollers. Es tracta d'un estudi exhaustiu de la classe política de la comarca des de 1901 fins a l'actualitat que ens ha de permetre identificar des del punt de vista econòmic i social els seus components i analitzar la dinàmica del poder local, els canvis i les continuïtats que es detecten al llarg del segle, i la seva relació amb la dinàmica política del país. Creiem que és un objectiu important en la mesura que permetrà posar en comú una informació que sovint no depassa el marc estrictament local i, al mateix temps, posarà noves dades de base empírica a la disposició dels estudis més generals de caire socio-polític.

En una primera fase, hem començat a confeccionar una base de dades amb tots els alcaldes que han presidit els consells municipals de la comarca al llarg del segle, de l'estudi de la qual podrem obtenir una imatge aproximada del caràcter sociològic i polític del poder local. Hem elaborat unes fitxes individuals en les quals puguin constar, de cada alcalde: el sector econòmic i/o l'activitat professional que va desenvolupar, el partit o els partits polítics als quals va pertànyer, els càrrecs públics i polítics que va exercir (amb especial interès per la seva activitat al capdavant de l'ajuntament), les associacions (econòmiques, culturals, recreatives, etc.) en les quals va participar, les relacions de parentiu i altres dades biogràfiques que puguin ser d'interès. Per a recollir tota aquesta informació (procedent de fonts arxivístiques, del buidat de la premsa i de la bibliografia, i també de la memòria oral) resulta imprescindible ja no sols un treball en equip dels membres de l'Àrea d'Història Contemporània, sinó també les col·laboracions a nivell local de diversos estudiosos, de manera que en l'elaboració

d'aquesta base de dades hi participaran, en conjunt, més d'una trentena de persones.

El treball amb una base de dades ens permetrà acumular molta informació de cadascun dels dirigents locals i al mateix temps interrelacionar aquesta informació; però a més a més serà útil per a incorporar dades de procedències diverses fruit del treball en equip. D'aquesta manera, tot i que la tasca s'ha distribuït en assignacions individualitzades, les col·laboracions individuals podran enriquir-se amb altres aportacions. Un cop l'estudi estigui prou avançat, el nostre objectiu és posar la informació a disposició del públic sota la forma d'un diccionari biogràfic (un corol·lari lògic d'aquest tipus de treballs).

La publicació d'un diccionari biogràfic del poder local al Vallès Oriental al llarg del segle XX és, per si sol, un objectiu ambiciós i, un cop realitzat, constituirà de segur una eina de consulta important per a estudis ulteriors. Ara bé, aquest treball s'insereix en un projecte més ampli d'estudi de la dinàmica política a la comarca des de l'inici del segle. En el seu vessant més relacionat amb l'àmbit local, aquest estudi incorporarà els resultats de l'anàlisi de la base de dades dels alcaldes i també d'altres personatges polítics (per exemple, els diputats provincials) relacionats amb el poder local. Al mateix temps, però, s'elaboraran una sèrie de biografies polítiques d'algunes persones que, des de posicions totalment diverses i sovint contraposades, han marcat la dinàmica política local o bé han constituït una aportació significativa a la vida política catalana en algun moment d'aquests cent anys. Algunes d'elles, com ara Vicenç Plantada i Fonolleda (1839-1913), Jaume Maspons i Camarasa (1872-1934) o Salvador Casanovas i Grané (1918-1982), ja compten amb treballs biogràfics prou sòlids i només requeriran que se'n faci una síntesi i una actualització¹. D'altres donaran lloc a estudis totalment originals i completaran la galeria d'aquests personatges sense els quals difícilment es pot entendre l'evolució política de la comarca durant aquest segle.

¹ Ferran Pérez i Gómez (1997) «Biografia de Vicenç Plantada», dins F. Pérez (ed.) *Obres completes de Vicenç Plantada*, vol. 1: Cròniques i articles en *La Renaixença*, Centre d'Estudis Molletans, Ajuntament de Mollet, pàg. 15-65; Jordi Planas i Maresma (1994), *Catalanisme i agrarisme: Jaume Maspons i Camarasa (1872-1934): escrits polítics*, Eumo Ed., Vic; Josep Ferrer (1988): «Sembança de Salvador Casanova i Grané», dins S. Casanova: *Per una nova Iberia com a comunitat d'Estats independents i altres escrits*, Ed. La Magrana, Barcelona, pàg. 9-79.

Un altre aspecte fonamental d'aquest projecte és l'estudi dels partits polítics que han tingut una presència important a l'àmbit comarcal. D'acord amb la seva implantació al Vallès Oriental, hem cregut necessari elaborar unes «biografies» (organització interna, dirigents, militància, evolució electoral, etc.) dels partits següents: Lliga Regionalista, Liberals (i el fenomen del «torrisme»), Esquerra Republicana de Catalunya, Unió Democràtica de Catalunya, Partit Socialista Unificat de Catalunya, Falange Española Tradicionalista y de las JONS, Convergència Democràtica de Catalunya, el Partit dels Socialistes de Catalunya i el Partit Popular, a partir de les quals també es donarien notícies dels moviments o dels partits polítics amb menor implantació. Aquest és un dels apartats que farà necessari dedicar més esforç en el terreny de la recerca, atès que és un camp de treball que a la nostra comarca està encara pràcticament inèdit². En el marc d'aquest projecte s'ha iniciat la reconstrucció de l'activitat a la comarca d'alguns partits polítics dels quals no hi havia cap treball previ —com és el cas d'ERC, a càrrec d'Israel Calvache, i del PSUC, a càrrec de Francesc Sánchez— i que aviat donarà els primers fruits.

Un altre apartat fonamental —que en l'estructura del treball precediria els anteriors³— és l'anàlisi de la dinàmica electoral i política de Granollers i del Vallès Oriental en el seu conjunt, de la qual es poden individualitzar quatre etapes que es presentaran de

² A part de les referències que es poden trobar en les obres de caràcter més general dedicades a partits o a moviments polítics i de les notícies que apareixen en les monografies locals dels diferents pobles de la comarca, només alguns estudis específics dedicats a determinades etapes del segle XX han demostrat interès per la dinàmica política del Vallès Oriental. Entre aquests es poden destacar: Miquel Joseph (1970): *La impremta del meu parc. (El regionalisme a la comarca)*, Ed. Pòrtic, Barcelona; Josep Farnés i Lluís Tintó (1981): *Crònica de la Unió Liberal, Ajuntament de Granollers*; Joan Garriga (1986): *Revolta i Guerra Civil a la Garriga (Vallès Oriental) 1936-1939*, L'Aixernador, Argentona; Joan Garriga (1989): «El conflicte revolucionari i bèl·lic», dins Joan Garriga, Josep Homs i Joaquim Ledesma *Granollers 1936-1939: conflicte revolucionari i bèl·lic*, vol. I, El Racó del Llibre de Text, Barcelona; Jordi Planas (1991): *Propietaris organitzats. Estudi de la Cambra Agrícola del Vallès (1901-1935)*, Estudis de Granollers i del Vallès Oriental, núm. 4, Ajuntament de Granollers. L'any 1993 vam presentar una síntesi divulgativa amb la pretensió de fer un estat de la qüestió: Jordi Planas, Joan Garriga i Imma Buxadera (1993). *Història contemporània del Vallès Oriental*, Ed. Rourich, Sant Cugat del Vallès; i dos anys més tard apareixia una síntesi sobre la Vall del Tenes que també recollia informació de caràcter polític, a càrrec de Jaume Danti, Lluís Galobart i Joan Ruiz Calonja (1995): *La Vall del Tenes. Natura, passat i present d'un racó del Vallès*, Mancomunitat de la Vall del Tenes. Més recentment també ha aparegut l'article de Robert Bernad (1996): «L'Assemblea de Catalunya a Granollers i al Vallès Oriental», *Laura. Revista del Museu de Granollers*, núm. 11, i la monografia de Silvia Vilarrasa (1997): *Moviments catòlics a la Garriga (el cas feixista, 1931-1936)*, Monografies Contrapunt, Ed. Rourich, Sant Cugat del Vallès.

³ L'estructura del treball presentaria, d'acord amb la proposta inicial, els apartats següents: 1. Introducció general; 2. La dinàmica política i electoral: 2.1. La Restauració (1901-1931), 2.2. La República i la Guerra Civil (1931-1939), 2.3. El franquisme (1939-1975), 2.4. La democràcia (1975-1999); 3. Els partits polítics; 4. Biografies polítiques; 5. Diccionari biogràfic del poder local; 6. Cronologia política de Granollers i del Vallès Oriental.

manera successiva: l'època de la Restauració (1901-1931), la Segona República i la Guerra Civil (1931-1939), el Franquisme (1939-1975) i la Democràcia (1975-1999). En aquest apartat s'oferiran, de manera sistematitzada, totes les dades electorals disponibles per a la comarca (que en algunes etapes s'haurà d'assimilar al partit judicial de Granollers) i una anàlisi global d'aquestes dades que permeti identificar els comportaments electorals dels diferents partits⁴ i que, juntament amb un treball de síntesi bibliogràfica, pugui servir d'introducció a cadascuna de les etapes.

Finalment, una altra aportació del projecte que presentem serà una cronologia política de Granollers i del Vallès Oriental que hem volgut elaborar primer com un document intern de treball (que ens serveixi de guia durant el seu desenvolupament), però que —un cop efectuada la síntesi de les diverses aportacions de dades— podrà ser també publicada com a eina de consulta.

El resultat final d'aquest projecte serà una síntesi d'algunes investigacions de caràcter més puntual portades a cap prèviament i de noves aportacions que omplin els buits historiogràfics detectats a partir de la recerca en curs i que —sense obstar que, en la mesura que doni lloc a treballs específics, siguin publicats prèviament a títol individual— contribueixin a oferir una panoràmica d'aquests cent anys de vida política a la comarca. Aquest treball també aniria seguit de la publicació dels seus resultats, amb un volum que aplegui tota la informació recuperada sobre aquesta temàtica i que n'ofereixi una síntesi divulgativa. Prèviament, però, ens proposem transmetre al públic els resultats de la recerca per mitjà d'una exposició al Museu de Granollers. És per això que durant el desenvolupament del projecte tenim l'objectiu de reunir o, si més no, identificar tot aquell material fotogràfic o documental que pugui ser adequat a la presentació del treball en aquest format. D'aquesta manera, el projecte tindrà un valor afegit amb relació a la recuperació del patrimoni documental.

Jordi Planas i Maresma
*Cap de l'Àrea d'Història Contemporània
 del Museu de Granollers*

⁴ Un exemple el constitueix, per al cas de Granollers, l'article d'Albert Camps (1998): «Vint anys d'eleccions democràtiques a Granollers», *Lauro. Revista del Museu de Granollers*, núm. 14